

Морський цвинтар

Поль Валері

Цей тихий дах з гостями-голубами
Між соснами леліє, 'між гробами,
Цар-Полудень складає із вогнів
Це раз у раз відновлюване море!
О нагорода — після думки-змори
Споглянути на цей сумир богів!

Як тонко й чисто виблиски невпинні
Знімають непомітні перла пінні,
Який спокій законюється там!
Як сонце сторч зведеться над пучини,
Ось чинники одвічної причини:
Яскріє Час, і Сон стає знаттям.

О сталий скарб і простий храм Мінерви,
Незрушеність, ество немов безнерве,
Вода бровата, Око, що в нуртах
Таїть дрімоту під огненним флером,—
Мое мовчання... Ти — душевний терем,
Та на тобі — золотолуский Дах!

В цей храм Часу, що вклався б у зітхання,
Приходжу я на свято споглядання;
Мій зір морський — єдиний мій ескорт.
І, як останню божествам офіру,
Ряхтіння супокійного ефіру
На висі лле найвищу із погорд.

Подібно в роті танучому плоду,
Що зникненням приносить насолоду
І форму шле на гибель без ваги,
Я власного вже чую запах диму,
А небо тішить душу нещадиму —
Співає про мінливі береги.

О чисте, праве! Глянь, і я мінюся!
Я простору саянному віддаюся:

Всі гордощі втекли не знать куди,
Всі лінощі (і це при буйних силах!)...
Ось тінь моя снується по могилах
І вчить мене примарної ходи.

Під стрілами стрімкого сонцепалу
Я ставлюсь правосуддю на поталу —
Законам непреложним душу вчім!
Як вернеш світло першому світінню,
Істото, не лишишся навіть тінню,
Полутінком потонеш у Нічім!

В собі, для себе, із самим собою,
При серці, між нічев'ям і явою,
Де б'ють поеми з-під глухих нетеч,—
Я жду моєї величі відлуння,
Що стогоном колодязного луня
До неминучих лине порожнеч.

Чи знаєш ти, невольнице-затоко,
Що на очах, заплющених жорстоко,
Жереш крихку решітку ялівців,
Яке мене до тліну тягне тіло,
Яке чоло дотла б отут скостіло?
Тут іскра дума про моїх мерців.

Густий, святий, огнем безплотним влитий
Фрагмент земний, усім світлим одкритий,—
Це місце здавна я собі прибаг,
Де камінь, злото й зелень мерехкочуть,
Де мармури над мерлими тремкочуть;
Спить вірне море на моїх гробах.

Розкішний псе! Жени морепоклонця!
Як я пасу, всміхаючись до сонця,
Отару таємничих тих ягнят,
Мої могили білі та рахманні,—
Полохай голуби і сні оманні,
Не підпускай цікавих янголят.

На цій горі лінивіють декади.

Тут точать суш чіпкі й чіткі цикади;
Усе згоріло, здиміло, в настій,
В есенцію летку перелилося.
Гінке життя відсутністю впилося,
І гіркота солодка, й дух ясний.

Спочинку вмерлих тут ніхто не рушить,
Земля їх гріє, тайни їхні сушить.
А Полудень, недвижний паладин,
В свою пірнув самодостатню тему...
О голово класична й діадемо,
В тобі я потай змінююсь один.

Твої страхи лиш я ладен бороти!
Мої жалі, і сумніви, й гризоти —
То на твоїм брильянті прикрий гандж...
А ті, в пільму угнічені камінням,
Байдужим знеособлені корінням,
Уже й гадать забули про реванш.

Вони в Нічім на безвік задубіли,
Червоний ґрунт ввісав те плем'я біле,—
Дари життя в квітки перецвілись!
Де кожного істота неповторна,
І слово, й жест? Черва снує тлетворна,
Де сльози джерелилися колись.

Лоскотаних дівчат ляскучі крики,
Ті очі, зуби, звільжені повіки,
Ті пружні груди в рвійному жару,
Кров на устах, цілунки в спраглій гонці,
І дар-вінець, і пальці-заборонці,—
Все в землю йде, в нову вступає гру.

А ти, душе, чи матимеш по скону
Видіння правдомовнішого тону,
Ніж цей лазурно-золотий міраж?
Чи будеш ти й паруючи співати?
А, все тече... Суття в нас порувате,
Й свята нетерпеливість умира ж!

Худе безсмертя, чорне в позолоті,
Людей ти лудиш воскресінням плоті,
Подателько принадливих утіх...
Смерть, кажеш, лоно і майбутня мати?
Їх кожен зна, та хто б хотів приймати —
Порожній череп і безгубий сміх!

Батьки глибокі, голови пустельні!
Засипали лопати вас ретельні,
Ви вже самі — земля оця руда...
Та справжній черв, гризій неуморимий,
Не тим, що сплять під плитами старими,—
Живе з живих, мене не покида.

Чи то любов, чи злоба самолюба,
Нема впокою від гризького зуба;
Хоч як його на ймення назовім,—
Він бачить, хоче, він увесь жадоба,
Він тне, він тлить, він плоть мою вподобав...
Живу, щоб пожиратися живим.

Зеноне! О, твоя жорстока гнома!
Ота стріла летючо-нерухома
Разить мене бринінням пружних крил!
Ах, сонце... Тінь хитрухи-черепахи,
Що з нею не збіжить — даремний захід! —
Душа, паралізований Ахілл...

Ні, ні!.. Вставай! І — у наступну еру!
Скинь, тіло, пута, думну цю химеру!
Пий, серце, вітру радісне різдво!
Війнуло свіжим із морського лона,
Душа стріпнулась... О можуть солона!
В купелі хвиль оновиться єство!

Так, море в марах, так, пантери шкіро,
Хламидо, продірявлювана щиро
Мільйонами тих сонячних божків,
Тотальна гідро, ти, що синню сяєш
І сяйного хвоста свого кусаєш
У сум'ятті із тишею напів,—

Вже вітер встав!.. Попробуємо жити!
Гортає дмухом зошит мій розшитий,
Прибій кипить, шпує між скельних брил!
Летіть, летіть, засліплені сторінки!
Штурмуйте, хвилі, весело і дзвінко
Цей тихий дах, це кльовище вітрил!

Переклад Миколи Лукаша